

**Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районның
Красновидово авыл жирлеге Советы
КАРАРЫ**

2022 елның 4 июленнән

№ 65

**Татарстан Республикасы Кама Тамагы
муниципаль районның
Красновидово авыл жирлегендә
бюджет төзелеше һәм бюджет процессы
турындагы нигезләмәне раслау
хакында**

«Россия Федерациясенде жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законга таянып, бюджет процессын җайга салу өлешендә Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районның Красновидово авыл жирлеге Уставы нигезендә, Красновидово авыл жирлеге Советы карап чыгарды:

1. «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районның Красновидово авыл жирлеге» муниципаль берәмлегендә бюджет процессы турында Нигезләмәне, күшымта нигезендә расларга.
2. Әлеге каарны Кама Тамагы муниципаль районның рәсми сайтында һәм Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми сайтында бастырырга (<http://pravo.tatarstan.ru>).
3. Әлеге каарның үтәлешен тикшереп торуны үз өстемдә калдырам.

А.А. Болтаков
Татарстан Республикасы Кама Тамагы
муниципаль районның Красновидово
авыл жирлеге Советы рәисе,
Красновидово авыл жирлеге башлыгы

Болтаков А.А.

Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Красновидово авыл жирлеге Советының 2022 елның 4 июлендәге 65 номерлы карарына күшүмтә

**«Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районның
Красновидово авыл жирлеге» муниципаль берәмлекендә бюджет процессы
туринда**
НИГЕЗЛӘМӘ
I бүлек. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

1 статья. Элеге Нигезләмә белән көйләнгән хокук мөнәсәбәтләре.

Элеге Нигезләмә Россия Федерациясе Конституциясе, Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Россия Федерациясе Салым кодексы, «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районның Красновидово авыл жирлеге» муниципаль берәмлек Уставы (алга таба - жирлек) нигезендә бюджет хокук мөнәсәбәтләре субъектлары арасында жирлек бюджетын төзү, карау, раслау, үтәү һәм аның үтәлешен тикшереп тору барышында, шулай ук муниципаль бурычларны башкару һәм жирлекнең муниципаль бурычлары белән идарә итү барышында барлыкка килә торган бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала.

2 статья. Жирлектә бюджет хокук мөнәсәбәтләрен гамәлгә ашыруның хокукий нигезләре.

Бюджет хокук мөнәсәбәтләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, элеге Нигезләмә, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы бюджет законнарының башка актлары һәм жирлекнең вәкиллекле органы нигезендә гамәлгә ашырыла.

3 статья. Элеге Нигезләмәдә кулланыла торган төшенчәләр һәм терминнар.

Элеге Нигезләмәдә кулланыла торган төшенчәләр һәм терминнар Россия Федерациясе Бюджет кодексы билгеләгән мәгънәләрендә кулланыла.

4 статья. Жирлек бюджетының хокукий рәвеше.

«Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районның Красновидово авыл жирлеге (алга таба - жирлекнең тексты буенча) муниципаль берәмлек бюджеты «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районның Красновидово авыл жирлеге» муниципаль берәмлек Советы (алга таба - Жирлек Советы) карары рәвешендә эшләнә һәм раслана.

Жирлек бюджеты өч елга - чираттагы финанс елына һәм план чорына төзелә һәм раслана.

Жирлек бюджеты проектын төзү Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районның Красновидово авыл жирлеге башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә (алга таба текст буенча - Жирлекнең башкарма комитеты) Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм аның

Жирлек Советының хокукий актлары таләплөрөн үтәгән килем кабул ителә торган тәртиптә гамәлгә ашырыла.

Жирлек Советының бюджет түрүндагы каары чираттагы финанс елының 1 гыйнварыннан үз көченә керә һәм, жирлек бюджеты түрүндагы каарда башкасы каралмаган булса, финанс елының 31 декабренә кадәр гамәлдә була.

5 статья. Жирлектә Россия Федерациясенең бюджет классификациясен куллану.

1. Жирлек бюджеты проектын төзегендә, жирлек бюджеты үтәлеше, жирлек бюджеты үтәлеше, аның үтәлеше түрүнде хисаплылық формалаштыру вакытында жирлек бюджеты күрсәткечләренең Россия Федерациясе бюджет кодексы һәм бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган норматив хокукий актлар нигезендә Россия Федерациясенең бюджет классификациясе кулланыла.

2. Жирлек бюджетын формалаштырганда, раслаганда һәм үтәгендә Россия Федерациясенең бюджет законнары белән билгеләнгән нормативлар нигезендә Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары арасында бүленә торган керемнәр буенча бюджет керемнәренең баш администраторлары кодларының дәвамлылыгы тәэмин ителә.

6 статья. Бюджет процессы принциплары.

Жирлектә бюджет процессы Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән Россия Федерациясе бюджет системасы принципларына нигезләнә:

- Россия Федерациясе бюджет системасының бердәмлеке;
- керемнәр һәм чыгымнар һәм бюджет кытлыкларын финанслау чыганакларын аеру;
- бюджетларның мөстәкыйльлеге;
- бюджетлар кытлыкларын финанслау керемнәрен, чыгымнарын һәм чыганакларын чагылдыру тулылыгы;
- жирлек бюджетының баланслылыгы;
- бюджет акчаларыннан файдалануның нәтижәлелеге;
- бюджет чыгымнарының гомуми (жыелма) каплауы;
- үтә күренмәлелек (ачыклык);
- бюджетның дөреслеге;
- адреслылык һәм бюджет акчаларының максатчан характерда булуы;
- чыгымнарының бирелгәнлеге;
- кассаның бердәмлеке;
- бюджет процессында гражданнарның катнашуы.

7 статья. Жирлектә бюджет процессының төп этаплары.

Жирлектә бюджет процессы тубәндәге этапларны үз эченә ала:

- чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлекнең социаль-икътисадый үсеш фаразларын, бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләрен чираттагы финанс елына һәм план чорына эшләү;
- бюджет проектын төзу;
- жирлек бюджеты проекты һәм жирлек бюджеты үтәлеше түрүндагы хисап буенча гавами тыңлаулар үткәрү;
- бюджетны карау һәм раслау;
- жирлек бюджетын үтәү;
- бюджет түрүндагы каарга үзгәрешләр һәм естәмәләр кертү;
- бюджет үтәлеше түрүндагы хисапны раслау;
- муниципаль финанс контролен гамәлгә ашыру.

8 статья. Бюджет процессында катнашучылар.

Жирлектә бюджет процессында түбәндәгеләр катнаша:

- жирлек Советы;
  - жирлек башлыгы;
  - Жирлекнең башкарма комитеты;
  - тышкы муниципаль финанс контроле органы (алга таба - районның контроль-хисап палатасы);
  - бюджет акчаларының баш бүлүчеләре;
  - бюджет акчаларын бүлүчеләр;
  - бюджет акчаларын алучылар;
  - бюджет керемнәренең баш администраторлары (администраторлары);
  - бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторлары (администраторлары);
- Россия Федерациясенең бюджет законнары белән бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга салу, жирлектә бюджет процессын оештыру һәм гамәлгә ашыру буенча бюджет вәкаләтләре йөкләнгән башка органнар.

9 статья. Бюджет процессында катнашучыларның бюджет вәкаләтләре.

1. Жирлек Советы Жирлек бюджетын һәм аның үтәлеше түрүндагы хисапларны карый һәм раслый. үtkәрелә торган тыңлаулар барышында һәм депутат гарызnamәләренә бәйле рәвештә жирлек бюджетын үтәүнең аерым мәсьәләләрен карау барышында контролъне гамәлгә ашыра, Россия Федерациясе Бюджет кодексы, "Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары түрүнда" 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясенең һәм Татарстан Республикасының башка норматив хокукий актлары, Жирлек Уставы, әлеге Нигезләмә нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

Жирлек Советына Россия Федерациясе Конституциясендә, Россия Федерациясе Бюджет кодексында, Россия Федерациясенең һәм Татарстан Республикасының башка норматив хокукий актларында билгеләнгән бюджет мәсьәләләре буенча компетенция чикләрендә аның вәкаләтләрен тәэмин итү өчен кирәkle барлык мәгълүмат жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан бирелергә тиеш.

2. Жирлекнең башкарма комитеты жирлек бюджеты проектын төзүне тәэмин итә, аны кирәkle документлар һәм материаллар белән жирлек Советына раслауга кертә, жирлек бюджетының үтәлешен һәм бюджет хисаплылыгын төзүне тәэмин итә, жирлек бюджетының жирлек Советына раслауга үтәлеше түрүнда хисап тапшыра, муниципаль бурыч белән идәрә итүне тәэмин итә, Россия Федерациясе Бюджет кодексында, әлеге Нигезләмәдә һәм (яисә) алар нигезендә бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган муниципаль хокукий актларда билгеләнгән башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

3. Контроль-хисап палатасы Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән бюджет вәкаләтләрен, шулай ук бюджет вәкаләтләрен түбәндәгеләр буенча гамәлгә ашыра:

бюджет чараларын куллануның нәтиҗәлелеген һәм нәтиҗәлелеген билгеләүгә юнәлдерелгән нәтиҗәлелек аудиты;

бюджет түрүндагы каарлар проектларына, бюджет законнарының башка норматив хокукий актларына, шул исәптән бюджет күрсәткечләренең (параметрларының һәм характеристикаларының) нигезләнгәнлегенә экспертиза

муниципаль программаларга экспертиза ясау;

бюджет процессын анализлау һәм мониторинглау, шул исәптән бюджет процессында ачыкланган тайпышларны бетерү һәм аны камилләштерү буенча тәкъдимнәр әзерләү;

бюджет акчаларын баш бүлүчеләр, бюджет керемнәренең баш администраторлары, эчке финанс аудиты бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторлары тарафыннан гамәлгә ашыруны камилләштерү буенча тәкъдимнәр әзерләү;

«Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләрнең контроль-хисап органнарын оештыруның һәм аларның эшчәнлегенең гомуми принциплары турында» 2011 елның 7 февралендәге 6-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән башка мәсьәләләр.

Әлеге пунктта караган Контроль-хисап палатасының бюджет вәкаләтләре «Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләрнең контроль-хисап органнарын оештыруның һәм аларның эшчәнлегенең гомуми принциплары турында» 2011 елның 7 февралендәге 6-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән нигезләмәләрне үтәп гамәлгә ашырыла.

4. Бюджет акчаларының баш бүлүчесе:

расланган бюджет ассигнованиеләре һәм бюджет йөкләмәләре лимитлары нигезендә бюджет акчаларыннан файдалануның нәтижәлелеген, адреслылыгын һәм максатчан характеристын тәэмин итә;

аңа буйсынучы күрсәтмәләр бирүчеләрнең һәм бюджет акчаларын алучыларның исемлеген төзи;

бюджет йөкләмәләренең һәм бюджет ассигнованиеләренең үзенә расланган лимитлары чикләрендә башкарылырга тиешле чыгым йөкләмәләре реестрын алыш бара;

бюджетның тиешле чыгымнарын планлаштыра, бюджет ассигнованиеләрен нигезләүне төзи;

бюджет язмасын төзи һәм алыш бара, бюджет ассигнованиеләрен, бюджет йөкләмәләре лимитларын ведомство карамагындагы күрсәтмә бирүчеләр һәм бюджет акчаларын алучылар буенча бүлә һәм бюджетның тиешле өлешен башкара;

бюджет йөкләмәләре лимитларын формалаштыру һәм үзгәрту буенча тәкъдимнәр кертә;

жыелма бюджет язмасын формалаштыру һәм үзгәрту буенча тәкъдимнәр кертә;

казна учреждениеләре булып торучы бюджет акчаларын алучыларның бюджет сметаларын раслау тәртибен билгели;

муниципаль биремнәрне үтәүне формалаштыра, раслый һәм тикшереп тора;

максатчан билгеләнештәге бюджетара субсидияләрне, субвенцияләрне һәм башка бюджетара трансферларны, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән башка субсидияләрне һәм бюджет инвестицияләрен, аларны биргәндә билгеләнгән шартларны, максатларны һәм тәртипне алучылар тарафыннан үтәүне тәэмин итә;

бюджет акчаларын баш бүлүченең бюджет хисабын төзи;

аңа буйсынучы бюджет акчаларын алучыларның акчалата йөкләмәләре буенча муниципаль берәмлек исеменән тиешенчә жавап бирә;

Россия Федерациясе Бюджет кодексында, әлеге Нигезләмәдә һәм алар нигезендә кабул ителә торган, бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала торган муниципаль хокукий актларда билгеләнгән бүтән бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

5. Бюджет чараларын гамәлгә ашыру:

бюджетның тиешле чыгымнарын планлаштыра;

бюджет ассигнованиеләрен, бюджет акчаларын алучыларга һәм (яисә) бюджет акчаларын алучыларга бюджет йөкләмәләре лимитларын бүлә һәм бюджетның тиешле өлешен башкара;

бюджет акчаларын формалаштыру һәм үзгәрту буенча үз карамагында булган төп бүлүчегә тәкъдимнәр кертә;

максатчан билгеләнештәге бюджетара субсидияләрне, субвенцияләрне һәм башка бюджетара трансферларны, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән башка субсидияләрне һәм бюджет инвестицияләрен, аларны биргәндә билгеләнгән шартларны, максатларны һәм тәртипне алучылар тарафыннан үтәүне тәэмин итә;

бюджет акчаларының тиешле баш күрсәтмәсендә билгеләнгән очракта һәм тәртиптә бюджет акчалары баш урнаштыруучының үз қарамагында булган аерым бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

6. Бюджет чарагарын алучы түбәндәге бюджет вәкаләтләренә ия:

бюджет катнашмасын төзи һәм үти;

бюджет йөкләмәләренең һәм (яисә) бюджет ассигнованиеләренең китерелгән лимитлары чикләрендә бюджет йөкләмәләрен кабул итә һәм (яисә) үти;

үзенә каралган бюджет ассигнованиеләренең нәтиҗәлелеген, максатчан файдалануын тәэммин итә;

бюджет язмаларын үзгәртү буенча тәкъдимнәрне баш күрсәтмә бирүчегә (күрсәтмә бирүчегә) кертә;

бюджет исәбен алыш бара (бюджет исәбен алыш баруны тәэммин итә) йә килешү нигезендә бу вәкаләтне башка учреждениегә (үзәкләштерелгән бухгалтериягә) тапшыра;

бюджет хисабын төзи (бюджет хисаплылыгын булдыруны тәэммин итә) һәм бюджет акчаларын алучының тиешле баш күрсәтмә бирүчегә (күрсәтмә бирүчегә) бюджет хисаплылыгын тапшыра;

Россия Федерациясе Бюджет кодексында, әлеге Нигезләмәдә һәм алар нигезендә бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган муниципаль хокукий актларда кабул ителгән башка вәкаләтләрне башкара.

7. Жирле бюджет керемнәренең баш администраторы:

аңа буйсынган бюджет керемнәренең администраторлары исемлеген төзи;

касса планын төзу һәм алыш бару өчен белешмәләр бирә;

жирлек бюджеты керемнәренең баш администраторын формалаштыра һәм аның бюджет хисабын тапшыра;

бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган Россия Федерациясе Бюджет кодексында, әлеге Нигезләмәдә һәм алар нигезендә кабул ителә торган муниципаль хокукий актларда билгеләнгән бүтән бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

8. Жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторы:

аңа буйсынуучы администраторлар исемлеген жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларын төзи;

жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары буенча, бюджетның бердәм счетынdagы акчаларның калдыклары белән идарә итү операцияләреннән тыш, керемнәр һәм түләүләр планлаштыра (фаразлый);

жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларын каплау өчен билгеләнгән ассигнованиеләрдән файдалануының адреслылыгын һәм аның қарамагына бирелгән максатчан характеристын тәэммин итә;

бюджет ассигнованиеләрен жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының ведомство администраторлары буенча бүлә һәм жирлек бюджетының тиешле өлешен башкара;

жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторының бюджет хисабын төзи;

9. Эчке финанс аудитын оештыру һәм гамәлгә ашыру буенча бюджет процессында аерым катнашучыларның бюджет вәкаләтләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә билгеләнә.

10 статья. Бюджет керемнәре.

1. Жирлек бюджеты керемнәре салымнар һәм жыемнар турындагы Россия Федерациясе законнары, салымнар һәм жыемнар турындагы законнар һәм башка мәжбүри түләүләр турындагы законнар һәм алар нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм салымнар һәм жыемнар турында Татарстан Республикасы законнары, жирлек Советының салымнар һәм жыемнар турындагы норматив-хокукий актлары нигезендә төzelә.

2. Жирлек Советының жирле салымнар түрүнде каар, жирле бюджетлар керемнәрен үзгәртүгә китерә торган, жирле бюджетлар керемнәрен үзгәртүгә китерә торган, чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты түрүнде каар проекты кертелгәнчे чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек Советына кертелгәнче кабул ителергә тиеш.

11 статья. Бюджет чыгымнары

Бюджет чыгымнарын формалаштыру Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән дәүләт хакимияте органнарының, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарының һәм жирле үзидарә органнарының вәкаләтләрен чикләүгә бәйле чыгым йөкләмәләре нигезендә гамәлгә ашырыла, аларны үтәү Россия Федерациясе законнары нигезендә халыкара һәм башка шартнамәләргә һәм килешүләргә ярашлы рәвештә чираттагы финанс елында һәм план чорында жирлек бюджеты акчалары исәбеннән башкарылырга тиеш.

12 статья. Резерв фонды.

Жирлек бюджетының чыгым өлешендә бюджет түрүндагы каарда расланган бюджет күләменең 3 проценты күләмендә жирлек башкарма комитетының резерв фонды төзелергә мөмкин.

Резерв фонды акчаларын тоту тәртибе жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан раслана.

Жирлекнең башкарма комитеты квартал саен резерв фонды акчаларын тоту түрүнде жирлек Советына хәбер итә.

13 статья. Муниципаль ихтияжлар өчен товарлар китерүгә, эшләр башкаруга, хезмәтләр күрсәтүгә заказлар урнаштыру.

1. Муниципаль ихтияжлар өчен товарлар кайтартуга, эшләр башкаруга, хезмәтләр күрсәтүгә заказлар урнаштыру дәүләт һәм муниципаль ихтияжлар өчен заказлар урнаштыру түрүндагы Россия Федерациясе законнары нигезендә башкарыла.

2. Муниципаль контрактлар, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 72 статьясындагы 3 пунктында билгеләнгән очраклардан тыш, бюджет йөкләмәләре лимитлары чикләрендә төзелә һәм түләнә.

14 статья. Жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары.

Жирлек бюджеты кытлыгын эчке финанслау чыганаклары составына түбәндәгеләр керә: номиналь бәясе Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль кыйммәтле көгазыләрне урнаштырудан кергән чараплар һәм аларны каплауга юнәлдерелгән чараплар арасында аерма;

жәлеп ителгән һәм жирлек тарафыннан юкка чыгарылган кредит оешмалары арасындагы аерма Россия Федерациясе валютасында;

Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетлары тарафыннан жирлек бюджетына бирелгән бюджет кредитлары белән жәлеп ителгән һәм юкка чыгарылган жирлек арасындагы аерма;

тиешле финанс елы дәвамында жирле бюджет чарапларын исәпкә алу счетларында калган акчаларны үзгәртү;

жирле бюджет кытлыгын эчке финанслауның башка чыганаклары.

Жирлек бюджеты кытлыгын эчке финанслауның башка чыганаклары составына түбәндәгеләр керә:

акцияләр сатудан һәм жирлек милкендәге капиталда катнашуның башка рәвешләреннән керүләр;

жирлек бюджеты чаралары буенча курс аермасы;
муниципаль гарантияләрне үтәү принципалга карата гарантның регресс таләбе хокукин барлыкка китергән йә бенефициарның принципалга таләбе хокуклары гарантка биреп торылган очракта, Россия Федерациясе валютасында жирлек гарантияләрен үтәүгә юнәлтелгән чаралар күләме;

Россия Федерациясе валютасында жирлекнең башка бурыч йөкләмәләрен каплауга юнәлдерелә торган чаралар күләме;

юридик затларга Россия Федерациясе валютасында бирелгән бюджет кредитларын кире кайтарудан алынган акчалар һәм жирлек бюджетыннан бирелгән бюджет кредитлары суммалары арасында аерма;

Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына жирлек бюджетыннан бирелгән бюджет кредитларын кире кайтарудан алынган акчалар һәм жирлек бюджетыннан Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына бирелгән бюджет кредитлары суммасы арасында аерма;

жирлек бюджетының бердәм счетыннан күчерелгән акчалар һәм жирлек бюджетының бердәм счетында калган акчалар белән идарә итү операцияләрен үткәргендә жирлек бюджетының бердәм счетына күчерелгән акчалар арасында аерма.

Хисап финанс елында файдаланылмаган муниципаль юл фондының бюджет ассигнованиеләре күләмендә агымдагы финанс елы башына жирлек бюджетының калган средстволары агымдагы финанс елында муниципаль юл фондының бюджет ассигнованиеләрен арттыруга, шулай ук жирлек Советының хокукый акты билгеләгән күләмдә жибәрелә, агымдагы финанс елында жирлек исеменнән төзелгән муниципаль контрактлар өчен товарлар кайтаруга, эшләр башкаруга, хезмәтләр күрсәтүгә тотылган өчен түләү өчен вакытлыча касса өзеклекләрен каплауга һәм бюджет ассигнованиеләрен каплауга, хисап финанс елында шул муниципаль контрактлар шартлары нигезендә түләнергә тиешле хезмәтләрне күрсәтүгә, хисаплы финанс елында субсидияләр бирү өчен бюджет ассигнованиеләрен бирү өчен кирәkle сумма чикләрендә башкарылган финанс елында бюджет ассигнованиеләрен арттыруга жибәрелергә мөмкин.

Жирлек бюджетының бердәм счетындағы акчаларның калган өлешләре белән идарә итү буенча операцияләр составына жирлек булган һәм район финанс-бюджет палатасында шәхси счетлары ачылган оешмаларның акчаларын жәлеп итү һәм кире кайтару кертелә. Жирлек бюджеты кытлыгын тышкы финанслау чыганаклары составына түбәндәгеләр керә:

Россия Федерациясеннән һәм жирлек тарафыннан кире кайтарылган максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында бирелгән бюджет кредитлары арасында аерма;

максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында Россия Федерациясенә бирелгән чит ил валютасында жирлекнең муниципаль гарантияләрен үтәүгә юнәлтелгән чаралар күләме, муниципаль гарантияләрне гарант тарафыннан үтәү принципалга карата гарантның регресс таләбе хокукин барлыкка китергән очракта.

15 статья. Жирлекнең муниципаль бурычы структурасы.

Жирлекнең озак бурычлары түбәндәгеләр буенча йөкләмәләр рәвешендә яшәргә мөмкин:

1) жирлекнең кыйммәтле кәгазыләренә (муниципаль кыйммәтле кәгазыләргә);

2) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка Россия Федерациясе валютасында жәлеп ителгән бюджет кредитларына;

3) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында Россия Федерациясеннән чит ил валютасында жәлеп ителгән бюджет кредитларына;

4) жирлек тарафыннан Россия Федерациясе валютасында кредит оешмаларыннан жәлеп ителгән кредитларга;

5) Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән жирлек гарантияләренә (муниципаль гарантияләргә);

6) максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында Россия Федерациясе чит ил валютасында бирелгэн муниципаль гарантияләргә;

7) Россия Федерациясе Бюджет кодексын гамәлгә керткәнче барлыкка килгэн hэм муниципаль бурычка кертелгэн башка бурыч йөкләмәләренә.

Муниципаль бурыч күләменә түбәндәгеләр керә:

1) муниципаль кыйммәтле кәгазыләр буенча бурычның номиналь суммасы;

2) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка жәлеп ителгэн бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме;

3) жирлек кредит оешмаларыннан жәлеп ителгэн кредитлар буенча төп бурыч күләме;

4) муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләр күләме;

5) жирлекнең юкка чыгарылмаган башка бурыч йөкләмәләре күләме.

Муниципаль эчке бурыч күләменә түбәндәгеләр керә:

1) Россия Федерациясе валютасында йөкләмәләре құрсәтелгэн муниципаль кыйммәтле кәгазыләр буенча бурычның номиналь суммасы;

2) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка жәлеп ителгэн бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме, алар буенча йөкләмәләр Россия Федерациясе валютасында құрсәтелгэн;

3) жирлек тарафыннан Россия Федерациясе валютасында бирелгэн кредит оешмаларыннан жәлеп ителгэн кредитлар буенча төп бурыч күләме;

4) Россия Федерациясе валютасында курсәтелгэн муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләр күләме;

5) жирлекнең Россия Федерациясе валютасында юкка чыгарылмаган башка бурыч йөкләмәләре күләме.

Муниципаль тышкы бурыч күләменә түбәндәгеләр керә:

1) максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында жирлек тарафыннан Россия Федерациясеннән жәлеп ителгэн чит ил валютасында бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме;

2) максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында жирлек тарафыннан бирелгэн чит ил валютасында муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләр күләме.

Жирлекнең озак сроклы бурычлары кыска сроклы (кимендә бер ел), уртacha сроклы (бер елдан биш елга кадәр) hэм озак сроклы (биштән алып 10 елга кадәр) булырга мөмкин.

16 статья. Жирлекнең Россия Федерациясе валютасында курсәтелгэн бурыч йөкләмәләрен туктату hэм аларны муниципаль бурычтан алу.

1. Россия Федерациясе валютасында курсәтелгэн муниципаль бурыч йөкләмәсе муниципаль бурыч йөкләмәсе, жирлек Советы каарында бүтәне каралмаган булса, түләүгә (шарт белән билгеләнгән йөкләмәләрне hэм жирлекнең муниципаль хокукий актларын үтәмәгән) оч ел дәвамында курсәтелмәгән очракта, курсәтелгэн йөкләмә тулысынча туктатылган дип санала hэм, әгәр жирлек Советы каары белән башкасы каралмаган булса, муниципаль бурыч йөкләмәсе тулысынча юкка чыгарыла hэм муниципаль бурычтан төшереп калдырыла.

Жирлекнең муниципаль гарантияләр буенча бурыч йөкләмәләре муниципаль гарантияләрне туктату нигезе булган вакыйгалар (хәлләр) килгәндә тулысынча туктатылган дип санала hэм курсәтелгэн вакыйгалар (хәлләр) килеп житу (hөжүм итү туринда белешмәләр алу) дәрәҗәсе буенча муниципаль бурычтан төшереп калдырыла.

2. Әлеге статьяның 1 пунктының беренче абзацында курсәтелгэн сроклар тәмамланганнан соң жирле администрация Россия Федерациясе валютасында курсәтелгэн муниципаль бурыч йөкләмәләрен муниципаль бурычтан исәптән чыгару туринда муниципаль хокукий акт чыгара.

3. Муниципаль бурычтан исемлек Россия Федерациясе валютасында белдерелгэн муниципаль бурыч йөкләмәләре төрләре буенча исемлеккә кертелә торган муниципаль бурыч

куләмен жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларында исемлек кертемнәрен чагылдырмыйча гына аларны сыйып ташлау суммасына киметү юлы белән гамәлгә ашырыла.

4. Элеге статьяның 1 пунктындагы беренче абзацының, 2 нәм 3 пунктларының гамәлдә булуы кредит килешүләре буенча йөкләмәләргә, Россия Федерациясе, Россия Федерациисе субъектлары нәм башка муниципаль берәмлекләр алдында муниципаль бурыч йөкләмәләренә кагылмый.

5. Реструктурлаштырылган, шулай ук юкка чыгарылган (сатып алынган) муниципаль бурыч йөкләмәләрен муниципаль бурычтан алу Россия Федерациисе Бюджет кодексының 105 нәм 113 статьялары нигезләмәләрен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

6. Түләү датасы башланганчы муниципаль кыйммәтле кәгазыләрне эмиссияләү шартлары нигезендә аларны тулысынча эмитацияләгән орган тарафыннан сатып алынган (Россия Федерациясе законнарында каралган башка операцияләрне алмашу нәтижәсендә алынган) муниципаль кыйммәтле кәгазыләр чыгару күрсәтелгән орган карапы буенча вакытыннан алда юкка чыгарылган дип танылырга мөмкин.

Муниципаль кыйммәтле кәгазыләр Эмитенты аларны юкка чыгару датасы башланганчы сатып алынган (Россия Федерациясе законнарында каралган башка операцияләрне алмаштыру нәтижәсендә алынган) муниципаль кыйммәтле кәгазыләр буенча йөкләмәләр үтәлгән дип танырга хокуклы.

17 статья. Муниципаль алынналар.

1. Жирлекнең муниципаль эчке хисаплашулары дигәндә, муниципаль кыйммәтле кәгазыләрне урнаштыру юлы белән нәм Россия Федерациисе бюджет системасының башка бюджетларыннан нәм кредит оешмаларыннан кредитлар рәвешендә жирлек исеменнән заем акчаларын жирле бюджетка җәлеп иту аңлашыла, алар буенча Россия Федерациисе валютасында белдерелгән заемщик буларак жирлекнең бурыч йөкләмәләре барлыкка килә.

2. Жирлекнең муниципаль тышкы алынналары дигәндә, Россия Федерациисе тарафыннан чит ил максатчан кредитларыннан файдалану кысаларында жирлек исеменнән жирле бюджетка кредитлар җәлеп иту аңлашыла, алар буенча чит ил валютасында белдерелгән жирлекнең Россия Федерациисе алдынdagы бурыч йөкләмәләре барлыкка килә.

3. Муниципаль тышкы алынналар чираттагы финанс елына нәм план чорына Россия Федерациисе тышкы дәүләт хисаплашулары программасына кертелгән проектларны финанслау максатларында гамәлгә ашырыла.

4. Россия Федерациисе Бюджет кодексы нәм жирлек уставы нигезендә жирлек исеменнән муниципаль алынналарны гамәлгә ашыру хокукуы жирлек башкарма комитетына карый.

5. Муниципаль кыйммәтле кәгазыләрне урнаштыру түбәндәге шартларны үтәгәндә жирлек тарафыннан гамәлгә ашырыла:

1) жирлекнең бурыч йөкләмәләре буенча срокы чыккан бурыч булмау;

2) жирлек тарафыннан Россия Федерациисе Хөкүмәте билгеләгән дәрәҗәдән түбәнрәк кредит рейтинги алынган, исемлеге Россия Федерациисе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә торган юридик затларның берәссеннән яисә берничә эшчәнлеген гамәлгә ашыручы заттан.

6. Жирлек, аны Россия Федерациисе Бюджет кодексының 1071 статьясы нәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылыгы уртacha булган заемщиклар төркеменә керткән очракта, муниципаль хисаплашуларны гамәлгә ашырырга, жирлекнең озак тотрыклылыгы күрсәткечләре күрсәткечләрен арттыруга китерә торган күләмнәрдә муниципаль гарантияләр бирергә, жирлекне бурыч тотрыклылыгы дәрәҗәсе түбән булган заемщиклар төркеменә кертергә мөмкинлек бирә торган дәрәҗәләргә кадәр муниципаль гарантияләр бирергә хокуклы түгел.

7. Жирлек, аны Россия Федерациисе Бюджет кодексының 1071 статьясы нәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылыгы уртacha булган заемщиклар төркеменә керткән очракта, муниципаль алынналарны гамәлгә ашырырга, Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы белән муниципаль нәм тышкы алынналар,

чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль гарантияләр, шулай ук күрсәтелгән программаларга үзгәрешләр кертелгән очракта гына муниципаль гарантияләр бирергә хокуклы.

8. жирлек, аны Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылығы түбән булган заемщиклар төркеменә керткән очракта, муниципаль хисаплашуларны гамәлгә ашырырга, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясындагы 5 пунктында каралган жирлекнең бурыч тотрыклылығы күрсәткечләре күрсәткечләрен арттыруга китерә торган күләмнәрдә муниципаль гарантияләр бирергә хокуклы түгел.

9. Авыл жирлеге, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 107 1 статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 31 1 статьясы нигезендә, бурыч тотрыклылығы түбән булган заемчылар төркеменә кергән очракта, кредит оешмаларыннан кредитлар рәвешендә һәм жирлекнең қыймәтле кәгазыләрен рефинанслау максатларында гына, шулай ук жирлекнең түләү сәләтен торғызу планы кысаларында бирелгән Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан максатчан бюджет кредитлары рәвешендә муниципаль эчке бурыч алуларны гамәлгә ашырырга хокуклы., Россия Федерациясе Бюджет кодексының 107 1 статьясындагы 9 пунктында һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 31 1 статьясындагы 7 пунктында каралган.

10. жирлек, аны Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылығы түбән булган заемщиклар төркеменә керткән очракта, муниципаль тышкы алымаларны гамәлгә ашырырга һәм чит ил валютасында муниципаль гарантияләр бирергә хокуклы түгел.

11. жирлек, аны Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылығы түбән булган заемчылар төркеменә керткән очракта, муниципаль эчке алымаларны гамәлгә ашырырга, муниципаль гарантияләрне Татарстан Республикасы Финанс министрлығы тарафыннан муниципаль эчке алымалар, Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр, чиratтагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль гарантияләр, шулай ук күрсәтелгән программаларга үзгәрешләр кертелгән очракта гына, Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр бирергә хокуклы.

12. Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясындагы 9 пунктында каралган жирлекнең түләү сәләтен торғызу планы кысаларында бирелгән Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан максатчан бюджет кредитлары буенча жирлек йөкләмәләрен реструктуризацияләү рөхсәт ителми.

18 статья. Чит ил валютасында жирлек тарафыннан хисаплашулар һәм гарантияләр бирү үзенчәлекләре.

Жирлек Россия Федерациясенең чит ил валютасында алган акчаларын Россия Федерациясенән алыш, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 103 статьясындагы 25 пункты нигезләмәләрен исәпкә алыш, чит ил кредитларыннан жәлеп ителгән максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында гына чит ил валютасында гарантияләр бирергә хокуклы.

19 статья. Муниципаль алымаларның иң чик күләме.

1. Тиешле финанс елына муниципаль алымаларны алуның иң чик күләме дигәндә тиешле финанс елына муниципаль акчаларны жирлек бюджетына эчке һәм тышкы алымалар программалары буенча жәлеп итүнен жыелма күләме аңлашыла.

2. Жирлек бюджетына акчалар жәлеп итү күләмнәре, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 103 һәм 104 статьялары нигезләмәләрен исәпкә алыш, чиratтагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль эчке һәм тышкы үзләштерүләр

программалары белән билгеләнә һәм тиешле финанс елына жирле бюджет турындагы карап белән расланган акчаларның гомуми суммасыннан артмаска тиеш.

3. Әгәр жирлекнең хисап финанс елында алыштан гомуми суммасы жирле бюджет кытлыгын финанслауга юнәлдерелгән акчаларның гомуми суммасыннан һәм агымдагы финанс елына салымнарның чик күләмен киметеп, күрсәтелгән өстенлек суммасында жирле бюджетның финанс елы йомгаклары буенча жирлекнең бурыч йөкләмәләрен каплау күләмнәреннән арткан булса.

20 статья. Муниципаль эчке һәм тышкы бурычның югары чикләре һәм жирлекнең бурыч тотрыклылыгы күрсәткечләренең чик күрсәткечләре.

1. Жирле бюджет турында карап белән муниципаль эчке бурычның, муниципаль тышкы бурычның (жирлекнең чит ил валютасында йөкләмәләре булган очракта) өске чикләре (жирлекнең чит ил валютасында йөкләмәләре булган очракта) елның 1 гыйнварына, чираттагы финанс елыннан һәм план чорының елдан-ел елында (чираттагы финанс елыннан соң килә торган елның 1 гыйнварына торышы буенча) билгеләнә, шул исәптән Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр буенча бурычның югары чиге, чит ил валютасында муниципаль гарантияләр буенча (жирлекнең чит ил валютасында муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләре булганда) күрсәтелә.

2. Муниципаль эчке бурычның, муниципаль тышкы бурычның югары чикләре (жирлекнең чит ил валютасында йөкләмәләре булган очракта) әлеге статьяның 4 һәм 5 пунктларында билгеләнгән чикләуләрне үтәгәндә билгеләнә.

3. Муниципаль бурыч күләме жирле бюджет турындагы карап белән чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) расланган жирле бюджет керемнәренең, физик затлар керемнәренә салымнан түләүләрнең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәренең расланган күләменең исәпкә алмыйча, жирле бюджет керемнәренең гомуми күләмнән артмаска тиеш.

4. Жирлеккә карата Россия Федерациясе Бюджет кодексының 136 статьясыннадагы 4 пунктында карап белән расланган чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) жирле бюджет керемнәренең гомуми күләменең 50 процентыннан артмаска тиеш, физик затлар керемнәренә салымнан түләүләрнең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәренең расланган күләменең исәпкә алмыйча.

5. Муниципаль бурычка хезмәт күрсәту чыгымнары күләме түбәндәге таләпләрне үтәгәндә жирле бюджет турындагы карап белән раслан:

1) чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында) муниципаль бурычка хезмәт күрсәтүгә чыгымнар күләме Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бирелә торган субвенцияләр исәбеннән гамәлгә аширыла торган чыгымнар күләмнән тыш, тиешле бюджет чыгымнарының гомуми күләменең чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) Татарстан Республикасы бюджеты турында Татарстан Республикасы законы белән расланган 10 проценттан артмаска тиеш;

2) чираттагы финанс елына һәм план чорына жирле бюджет турындагы карап белән расланган чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль бурычны каплау һәм ача хезмәт күрсәту буенча түләүләрнең еллык суммасы (чираттагы финанс елына) жирле бюджетның салым, салым булмаган керемнәренең гомуми күләменең һәм Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан дотацияләрнең гомуми күләменең жирле бюджет турындагы карапы (чираттагы финанс елына) белән расланган 20 проценттан артмаска тиеш; күрсәтелгән нисбәтне исәпләгәндә, киләсе финанс елында һәм план чорыннан соң бурычларны вакытыннан алда каплауга жибәрелә торган түләүләр суммасы исәпкә алынмый.

21 статья. Чит ил валютасында муниципаль гарантияләр программысы.

1. Чит ил валютасында муниципаль гарантияләр программысы, түбәндәге белешмәләрне күрсәтеп, чираттагы финанс елында һәм план чорында бирелә торган чит ил валютасында муниципаль гарантияләр исемлегеннән гыйбарәт:

1) гарантиянең һәр юнәлеш (максатлар), категорияләр (төркемнәр) һәм (яисә) гарантиянең һәр юнәлеше (максатлары) буенча гарантияләр күләмен күрсәтеп, гарантияләү юнәлешләре (максатлары);

2) гарантияләр һәм алар тәэмин итә торган йөкләмәләр валютасы;

3) гарантияләрнең гомуми күләме;

4) гарантның принципларга карата регресс таләбе хокуки булу (булмау);

5) гарантияләр бирүнең һәм үтәүнең башка шартлары.

2. Муниципаль гарантия муниципаль гарантия белән тәэмин итә торган йөкләмәләр күрсәтелгән валютада бирелә һәм башкарыла.

3. Чит ил валютасында муниципаль гарантияләр программысы бюджет турындагы тиешле карага күшымта булып тора.

22 статья. Муниципаль тышкы алынналар программысы.

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль тышкы алынналар программысы максатчан чит ил кредитларын куллану қысаларында һәм (яисә) чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында) чит ил валютасында бюджет кредитларын куллану қысаларында федераль бюджеттан чит ил валютасында жәлеп итә торган бюджет кредитлары исемлегеннән гыйбарәт.

2. Муниципаль тышкы алынналар программысы белән түбәндәгеләр билгеләнә:

1) чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында) максатчан чит ил кредитларыннан файдалану қысаларында федераль бюджеттан чит ил валютасында бюджет валютасына жәлеп итә торган бюджет кредитлары буенча барлыкка килә торган бурычларны каплау күләме;

2) максатчан чит ил кредитларын куллану қысаларында жирле бюджеттан чит ил валютасында жәлеп итегендә бюджет кредитлары буенча барлыкка килгән чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында) жирлекнең бурыч йөкләмәләрен каплау күләме.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль тышкы алынналар программысы жирле бюджет турындагы карага чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) күшымта булып тора.

23 статья. Муниципаль эчке алынналар программысы.

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль эчке алынналар программысы чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында) гамәлгә ашырыла торган һәм (яисә) түләнелә торган тиешле бурыч йөкләмәләре төрләре буенча муниципаль эчке алынналар исемлегеннән гыйбарәт.

2. Муниципаль эчке алынналар программысы белән түбәндәгеләр билгеләнә:

1) чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында), тиешле бурыч йөкләмәләре төрләре буенча муниципаль эчке үзләштерүләрне башкарганда барлыкка килә торган бурычларны каплауның иң чик сроклары һәм жирлек бюджетына акчалар жәлеп иту күләмнәре;

2) Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль бурыч йөкләмәләрен тиешле бурыч йөкләмәләре төрләре буенча каплау күләмнәре.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль эчке алынналар программысы чираттагы финанс елына һәм план чорына тиешле бюджет турындагы карага күшымта булып тора (чираттагы финанс елы).

4. Россия Федерациисе Бюджет кодексының 105 статьясы нигезендә муниципаль эчке бурыч үткәрү муниципаль эчке алынналар программында чагылмый.

24 статья. Россия Федерациисе валютасында муниципаль гарантияләр программы.

1. Россия Федерациисе валютастында муниципаль гарантияләр программы, түбәндәгө белешмәләрнең күрсәтеп, чираттагы финанс елында һәм план чорында бирелә торган Россия Федерациисе валютастында муниципаль гарантияләр исемлегеннән гыйбарәт:

- 1) гарантиянең һәр юнәлеш (максатлар), категорияләр (төркемнәр) һәм (яисә) гарантиянең һәр юнәлеше (максатлары) буенча гарантияләр күләмен күрсәтеп, гарантияләү юнәлешләре (максатлары);
- 2) гарантияләрнең гомуми күләме;
- 3) принципалларга гарантның регресс таләбе хокуки булу (булмау);
- 4) гарантияләр бирүнең һәм үтәүнең башка шартлары.

2. Россия Федерациисе валютастында күрсәтелгән йөкләмәләр буенча муниципаль гарантияләр бары тик Россия Федерациисе валютастында гына бирелә һәм үтәлә.

3. Россия Федерациисе валютастында муниципаль гарантияләр программы бюджет турындагы тиешле карага күшымта булып тора.

25 статья. Муниципаль кыйммәтле кәгазыләрне урнаштыруның ин чик күләмнәре.

Номиналь бәя буенча чираттагы финанс елына һәм план чорының һәр елында (чираттагы финанс елына) муниципаль кыйммәтле кәгазыләрнең ин чик күләмнәре, тиешле бюджет турында карап белән билгеләнгән муниципаль эчке бурычның өске чикләре нигезендә, жирлек Советы тарафыннан билгеләнә.

26 статья. Муниципаль гарантияләр.

1. Муниципаль гарантия шартнамәдән яисә башка алыш-бирештән (төп йөкләмәләрдән) барлыкка килгән бенефициар алдында аның акчалата йөкләмәләре принцибын тиешенчә үтәүне тәэмин итә.

2. Муниципаль гарантия принципал йөкләмәләрен вакытыннан алда үтәүне тәэмин итми, шул исәптән аларны вакытыннан алда башкару йә бурычларны үтәү срокы якынлашып килүче дип саналган вакыйгаларны (хәлләрне) вакытыннан алда үтәүне тәэмин итми.

3. Муниципаль гарантиянең язма рәвеше мәжбури.

4. Муниципаль гарантия төп йөкләмәләр суммасы күрсәтелгән валютада бирелә һәм башкарыла.

5. Муниципаль гарантия буенча гарант гарантия суммасы чикләрендә үзе тәэмин иткән йөкләмә буенча субсидия җаваплылыгына ия.

6. Муниципаль гарантиядә түбәндәгеләр күрсәтелә:

1) гарант исеме (тиешле гавами-хокукий белем бирү - жирлек) һәм гарант исеменнән гарантия биргән орган исеме;

2) бенефициарның исеме;

3) принципал исеме;

4) гарантия бирелә торган йөкләмә (исеме, бәяләмә датасы һәм номеры (ул булганда), төп йөкләмәнен гамәлдә булу срокы яисә аның буенча йөкләмәләрне үтәү срокы, якларның исемнәре, төп йөкләмәләрнен башка житди шартлары күрсәтелеп);

5) гарантия буенча гарант йөкләмәләре күләме һәм гарантиянең ин чик суммасы;

6) гарантия бирү нигезләре;

7) гарантиянең үз көченә керү датасы яисә гарантия үз көченә керә торган вакыйга (шарт);

8) гарантиянең гамәлдә булу вакыты;

9) гарантияле очракны билгеләү, гарантия үтәү турында бенефициарның таләпләрен күрсәтү срокы һәм тәртибе;

10) гарантияне чакыртып алу нигезләре;

11) гарантия буенча гарант тарафыннан йөкләмәләрне башкару тәртибе;

12) гарантия суммасын тулы күләмдә яисә гарантия үтәгендә, үтәгендә (башка нигезләрдә туктатылганда) тулы күләмдә яисә гарантия белән тәэмин ителгән принципиалның йөкләмәләренең нинди дә булса өлешендә һәм гарантиядә билгеләнгән башка очракларда киметү нигезләре;

13) гарантияне туктату нигезләре;

14) гарантның алдан язма ризалыгыннан башка үзгәртелә алмаган төп йөкләмәләр шартлары;

15) муниципаль гарантия буенча бенефициар гаранты тарафыннан түләнгән акчаларны кайтару принцибиына гарант таләбе булу яисә булмау (принципалга, регресска гарантның регресс таләбе);

16) гарантиянең башка шартлары, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексында, гарантның норматив хокукий актларында, гарант исеменнән гарантияне бирүче орган актларында билгеләнгән белешмәләр.

7. Гарантның принципиалга карата регресс таләбе хокукуын күздә тотмаган муниципаль гарантия бары тик хужалық жәмгүяте йөкләмәләре буенча гына бирелергә мөмкин, акцияләренең 100 проценты (өлешләре) жирлеккә муниципаль гарантия бирә торган муниципаль гарантияне бирә торган муниципаль гарантиягә ия булырга мөмкин.

8. Муниципаль гарантиянең үз көченә керүе календарь дата белән яисә гарантиядә күрсәтелгән билгеле бер вакыйга (шартлар) житу белән билгеләнә.

9. Бенефициарның алдан язма ризалыгыннан башка муниципаль гарантия шартларын үзгәртергә хокуксыз.

10. Гарантка карата таләпнең муниципаль гарантия буенча кабул ителгән бенефициары, күрсәтелгән хокукларны, муниципаль гарантия белән тәэмин ителә торган принцип (эмитент) йөкләмәләрен үтәү, облигациягә хокукларны яңа хужага (сатып алучыга) күчүгә бәйле рәвештә, кыйммәтле кәгазыләр турында Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә тапшыру (күчү) керми, гарантның алдан язма ризалыгыннан башка (башка нигезләр буенча) тапшырыла алмый.

11. Муниципаль гарантия гарантиядә күрсәтелгән очракларда һәм нигезләрдә гарант тарафыннан (шул исәптән әлеге статьяның 6 пункттындагы 14 пунктчасында күрсәтелгән төп йөкләмәләр гарантның алдан язма ризалыгыннан башка үзгәртелгән очракта), шулай ук әлеге статьяның 7 пункттында һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1153 статьясындагы 5 пунктында билгеләнгән бурычны үтәмәгән очракта да) чакыртып алына.

12. Муниципаль гарантия буенча акча түләү турынdagы бенефициарның таләбе (гарантияне башкару турынdagы бенефициарның таләбе) гарантия белән билгеләнгән очракта гына (гарантияле очрак барлыкка килгәндә) гарантка белдерелергә мөмкин. Гарантия үтәлеше турында бенефициарның таләпләре гарантиядә билгеләнгән тәртиптә язма рәвештә гарантка гарантиядә күрсәтелгән документлар белән күрсәтерегә тиеш.

13. Бенефициар муниципаль гарантия һәм муниципаль гарантия бирү турынdagы шартнамәдә билгеләнгән сроктан иртәрәк гарантияне үтәү турынdagы таләпләрне, шул исәптән, йөкләмә гарантияләре белән тәэмин ителгән гарантияләрне үтәү срокы якынлашып килүче дип саналган вакыйгалар (хәлләр) килеп чыккан очракта, күрсәтерегә хокуксыз.

14. Гарант гарантияне үтәү турында бенефициар таләбе куелу турында принципиалга хәбәр итәргә һәм таләпнең күчермәсен принципиалга тапшырырга тиеш.

15. Гарант муниципаль гарантиядә билгеләнгән вакытта күрсәтелгән таләпкә күшымта итеп бирелгән документлар белән гарантияне үтәү турынdagы бенефициарның таләбен нигезләү

предметына һәм таләп гарантиясе шартларына һәм аңа күшүп бирелгән документларга туры килү-килмәвен карарга тиеш.

16. Гарантияне башкару турында бенефициарның һәм аңа күшымта итеп бирелгән документларның таләпләре нигезсез һәм (яисә) тиешле гарантияләр шартларына туры килми дип таныла һәм гарант бенефициарның түбәндәге очракларда таләпләрен канәгатьләндерүдән баш тарта:

1) таләп һәм (яисә) аңа күшымта итеп бирелгән документлар гарантия (гарантиянең гамәлдә булу срокы) бирелгән вакыт тәмамланганнан соң гарантка күрсәтелгән;

2) таләп һәм (яисә) аңа күшымта итеп бирелгән документлар билгеләнгән гарантияне бозып гарантка күрсәтелгән;

3) таләп һәм (яисә) аңа күшымта итеп бирелгән документлар гарантия шартларына туры килми;

4) бенефициар принципал һәм (яисә) өченче затлар тарафыннан тәкъдим итегендә принципал гарантияләре белән тәэмин итегендә йөкләмәләрне тиешенчә үтәүне баш тарткан;

5) гарантиядә билгеләнгән башка очраклarda.

17. Муниципаль гарантияне һәм (яисә) аңа күшымта итеп бирелгән документларны башкару турындагы бенефициар таләбе муниципаль гарантиянең нигезләнмәгән һәм (яисә) тиешле шартларына туры килми дип танылган очракта, гарант бенефициарга аның таләбен канәгатьләндерүдән баш тарту турында хәбәр итәргә тиеш.

18. Гарант, принципалның алдына китерергә мөмкин булган бәхәс бенефициары таләпләренә каршы торырга хокуклы. Гарант хәтта принципал алардан баш тарткан яки үз бурычын танылган очракта да каршы килү мәгълүматларына хокукны югалтый.

19. Гарантиянең һәм аңа күшымта итеп бирелгән документларның үтәлеше турында бенефициар таләбе расланган очракта, гарант гарантиядә билгеләнгән срокта гарантия буенча йөкләмәне үтәргә тиеш.

20. Муниципаль гарантия белән каралган бенефициар алдында гарантның йөкләмәсе гарантия белән тәэмин итегендә принципалның вакыты чыккан йөкләмәләре күләмендә, әмма гарантия суммасыннан артмаган күләмдә акча түләү белән чикләнә.

21. Муниципаль гарантия буенча бенефициар алдында гарантны билгеләү туктатыла:

1) гарантиядә билгеләнгән күләмдә бенефициар гарантиясен түләп;

2) ул бирелгән (гарантиянең гамәлдә булу вакыты) гарантиядә билгеләнгән вакыт узгач;

3) гарантия белән тәэмин итегендә принципалның принципалга һәм (яисә) өченче затлар тарафыннан үтәлгән очракта йә күрсәтелгән йөкләмәләрне башка нигезләр буенча туктаткан очракта (бенефициар тарафыннан күрсәтелгән гарантка һәм (яисә) судка гарантияне үтәү турындагы таләпнең булуына карамастан);

4) бенефициарның гарантия буенча үз хокукларыннан баш тартуы нәтижәсендә, аның гарантына һәм (яисә) гарантия буенча аның йөкләмәләреннән гарантны азат итү турында язма гаризасын кире кайтару юлы белән, мондый гарантия буенча бенефициарларның фактта булмавы һәм киләчәктә алар барлыкка килү өчен нигезләр булмау шартларында, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1151 статьясында каралган гарантка кире кайту нәтижәсендә;

5) гарантия бирелгән принципалның йөкләмәсе билгеләнгән вакытта барлыкка килмәсә;

6) бенефициар гарантка һәм (яисә) судка гарантия үтәү турындагы гарантка таләпне белдергәннән соң (шул исәптән принципалны бетерү белән бәйле рәвештә һәм (яисә) бенефициарны һәм (яисә) бенефициарны юкка чыгаруга бәйле рәвештә) төп йөкләмәне туктатып яисә аны гамәлдә булмаган килешү дип тану;

7) бенефициар белән башка затка бирелгән очракта яисә бенефициарның гарантия, хокуклар һәм (яисә) бурычларның гарантия буенча гарантка карата таләпләрнен, гарантның алдан язмача ризалыгыннан башка (курсәтелгән хокукларны (хокукларны һәм бурычларны) Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә облигациягә хокукларның яңа хужасына (сатып алучыга) күчүгә, гарантия белән тәэмин итә торган принципалның (эмитентның) йөкләмәләрен үтәүгә бәйле рәвештә, кыйммәтле қәгазыләр турындагы таләпне

(хокукларны һәм бурычларны) Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә тапшырудан (кучудән) тыш) тыш);

8) принципал белән башка затка тапшырылган яисә хокуклар һәм (яисә) бурыч (бурыч) принципларына караган башка нигезләр буенча гарантның алдан язмача ризалыгыннан башка, төп йөкләмәләр буенча икенче затка қүчкән очракта;

9) гарантияне гарантиядә күрсәтелгән очрактарда һәм нигезләрдә чакыртып алу нәтижәсендә;

10) гарантиядә билгеләнгән башка очрактарда.

22. Аның буенча гарант йөкләмәләре туктатылганнан соң, бенефициар белән гарантия туто күрсәтелгән гарантия буенча нинди дә булса хокуклар бенефициары өчен сакланмый.

23. Муниципаль гарантияне туктату турында билгеле булган гарант бу хакта бенефициарга һәм принципалга хәбәр итәргә тиеш.

Муниципаль гарантияне бәяләүгә яки туктатуга китерерлек хәлләр барлыкка килү турында билгеле булган Бенефициар һәм принципал бу турыда гарантка хәбәр итәргә тиеш.

24. Эгәр муниципаль гарантияне гарант тарафыннан үтәү принципалга карата гарантның регресс таләбе хокукуын барлыкка китерсә йә бенефициарның принципалга карата таләбе хокуклары гарантына бирелсә, мондый муниципаль гарантияне үтәү өчен акчалар тиешле бюджет дефицитын финанслау чыганакларында исәпкә алына, ә мондый муниципаль гарантия буенча йөкләмәләрне үтәү бюджет кредиты бирү буларак чагыла.

25. Эгәр муниципаль гарант тарафыннан үтәү принципалга карата гарантның регресс таләбе хокукуын барлыкка китермәсә йә бенефициарның принципалга карата таләбе хокуклары гарантына бирелүгә бәйле булмаса, мондый муниципаль гарантияне үтәү өчен акчалар тиешле бюджет чыгымнарында исәпкә алына.

26. Гарантка гарант тарафыннан тулы күләмдә яисә гарантия буенча йөкләмәләрнең нинди дә булса өлешендә түләнгән, яисә бенефициарның принципалга карата таләбе хокуклары гарантына бирелгән хокукларны үтәү тәртибендә түләнгән акчаларны регресс тәртибендә кайтару исәбенә алынган акчалата чаралар бюджет кредитларын кире кайтару буларак чагылдырыла.

27. Муниципаль гарантияләр белән тәэмин ителә торган кредитлар һәм заемнар максатчан булырга тиеш.

28. Муниципаль гарантия белән тәэмин ителгән кредит (заем) акчаларыннан максатчан файдаланмау факты ачыкланган очракта, муниципаль гарантия бирү турындагы шартнамәдә билгеләнгән йөкләмәләрне үтәмәгән яисә тиешенчә үтәмәгән очракта, принципал һәм бенефициар Россия Федерациясе законнары, муниципаль гарантия бирү турындагы шартнамәдә билгеләнгән жаваплы була.

29. Бензициарлар билгеле булмаган затлар даирәсе булган йөкләмәләрне тәэмин итүгә бирелә торган муниципаль гарантиянен үзенчәлекләре Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнә.

30. Муниципаль кыйммәтле кәгазыләр эмиссиясе нәтижәсендә барлыкка килгән йөкләмәләр буенча муниципаль гарантияләр бирү һәм үтәү үзенчәлекләре Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнә.

31. Муниципаль гарантияләр бирү тәртибе һәм шартлары Россия Федерациясе Бюджет коды һәм аның нигезендә кабул ителгән әлеге карап белән билгеләнә.

27 статья. Муниципаль кыйммәтле кәгазыләр.

1. Авыл жирлеге исеменнән чыгарылган кыйммәтле кәгазыләр муниципаль кыйммәтле кәгазыләр дип таныла.

2. Муниципаль кыйммәтле кәгазыләр Эмитенты булып жирлек уставына муниципаль алынналарны гамәлгә ашыру хокукуы бирелгән башкарма комитет тора.

3. Жирлек тарафыннан чыгарылырга мөмкин булган муниципаль кыйммәтле кәгазыләрнең төрләре, аларның эмиссия һәм мөрәжәгать итү тәртибе һәм шартлары Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнә.

28 статья. Жирлек бюджетыннан бирелә торган бюджетара трансфертларның рәвешләре.

Жирлек бюджетыннан бюджетара трансфертлар түбәндәге формада бирелә:
муниципаль берәмлекләр бюджетларына субсидияләр;

Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.10 статьясында билгеләнгән очракларда Татарстан Республикасы бюджетына субсидияләр;
башка бюджетара трансфертлар.

Жирлек бюджетыннан бюджетара трансфертлар (төзелгән килешүләр нигезендә жирле эһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бюджетара трансфертлардан тыш) жирле үзидарә органнары тарафыннан жирлекләр бюджетыннан бюджетара трансфертлар бирү кагыйдәләрендә билгеләнгән шартларны үтәгәндә бирелә.

Жирле бюджетлардан бюджетара трансфертлар бирү максатлары, тәртибе һәм шартлары Татарстан Республикасы законнары һәм (яисә) башка норматив хокукий актлар нигезендә кабул ителгән килешүләр белән билгеләнә.

29 статья. Жирлек бюджетыннан Татарстан Республикасы бюджетына субсидияләр.

1. Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.10 статьясында билгеләнгән тәртиптә жирлек бюджетыннан субсидияләр Татарстан Республикасы бюджетына бирелә.

2. Элеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән бюджетара субсидияләр Татарстан Республикасы бюджеты турында Татарстан Республикасы Законы нигезендә Район бюджетында карала.

30 статья. Жирлек бюджетына Район бюджетыннан субсидияләр.

1. Татарстан Республикасы Бюджет кодексының Россия Федерациясе Бюджет кодексы таләпләре нигезендә кабул ителә торган Район Советы каарларында каралган очракларда һәм тәртиптә жирлекләр бюджетларына жирле эһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен үтәгәндә барлыкка килә торган чыгым йөкләмәләрен финанслашу максатларында Район бюджетыннан субсидияләр бирелергә мөмкин.

2. Элеге статьяда күрсәтелгән субсидияләрне бирү максатлары һәм шартлары Район Советы каары белән билгеләнгән тәртиптә төзелә торган жирле администрацияләр арасындағы килешүләр белән билгеләнә.

31 статья. Жирлекләр бюджетларына башка бюджетара трансфертлар Район бюджетыннан.

Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм аларга тиешле Татарстан Республикасы законнары, жирлекләр бюджетларына таләпләре нигезендә кабул ителә торган Район Советы каарларында каралган очракта һәм тәртиптә Район бюджетыннан башка бюджетара трансфертлар, шул исәптән төзелгән килешүләр нигезендә жирле эһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бюджетара трансфертлар бирелергә мөмкин.

32 статья. Авыл жирлеге алдында акчалата йөкләмәләр.

1. Жирлек алдында акчалата йөкләмәләр буенча бурыч булып билгеле бер датага жирлек алдында акчалата йөкләмә нигезендә түләнергә тиешле акчалар суммасы тора.

2. Жирлек алдында акчалата йөклөмөләр буенча таләпләр жирлекнең финанс активларын формалаштыра.

3. Жирлек алдында акчалата йөклөмөләр буенча бурычларны исәптән чыгару һәм торғызу кагыйдәләре (нигезләре, шартлары һәм тәртибе), Россия Федерациясе Бюджет кодексында каралган очраклардан тыш, Районның Финанс-бюджет палатасы тарафыннан билгеләнә.

4. Жирлек алдында мондый йөклөмөләрне үтәүне тәэмим итә торган акчалата йөклөмөләрне (акчалата йөклөмөләр буенча бурычларны) һәм алыш-бирешләрне исәпкә алу, шулай ук күрсәтелгән йөклөмөләр һәм алыш-бирешләр буенча таләпләр хокукларын гамәлгә ашыру Россия Федерациясе Бюджет кодексының 932 статьясындагы 4 пунктында күрсәтелгән тиешле орган яисә Россия Федерациясе Бюджет кодексының 932 статьясындагы 5 пунктында күрсәтелгән вәкаләтле зат тарафыннан гамәлгә ашырыла.

5. Килешү нигезендә башкасы билгеләнмәгән очракта, жирлек алдында акчалата йөклөмөләр жирлек бюджетының бердәм счетына акчалар қучерелгән көннән башкарыйлан дип санала.

II бүлек. БЮДЖЕТ ПРЕКТЫН ТӨЗҮ

33 статья. Жирлек бюджеты проектын төзү тәртибе һәм сроклары

1. Бюджет проектын төзү жирлекнең башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә һәм срокларда Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә һәм аның таләпләрен үтәп кабул итегендә чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет проектын күшу тәртибенде гамәлгә ашырыла.

2. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты проектын төзү түбәндәгеләргә нигезләнә:

- Россия Федерациясе Президентының бюджет юлламасында;
- Татарстан Республикасы Президентының Татарстан Республикасы Дәүләт Советына юлламасы;
- чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлекнең социаль-икътисадый үсешен фаразлау;
- бюджет юнәлешләренең төп юнәлешләре. чираттагы финанс елына һәм план чорына салым һәм бурыч сәясәте;
- муниципаль программаларда.

3. Бюджет проектын төзү өчен түбәндәгеләр түрында белешмәләр кирәк:

- бюджет проекты эшләнә башлаган вакытка Россия Федерациясенең салымнар һәм жыемнар түрындагы законнары, салымнар һәм жыемнар түрында Татарстан Республикасы законнары, жирлек Советының салымнар һәм жыемнар түрындагы норматив-хокукый актлары;

- федераль, региональ, жирле салымнар һәм жыемнардан, махсус салым режимнарында каралган салымнардан жирлек бюджетына чигерүләр нормативлары;

- Россия Федерациясе бюджет системасының башка дәрәҗәләре бюджетларыннан бирелә торган түләүләрнең өстәмә нормативлары буенча кире кайтарылмый торган кертемнәрнең һәм (яисә) салым керемнәренең фаразлана торган күләме;

- Россия Федерациясе бюджет системасының башка дәрәҗәләреннән тапшырыла торган чыгымнар төрләре һәм күләмнәре.

муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә норматив-финанс чыгымнары.

34 статья. Жирлекнең социаль-икътисадый үсеш фаразы.

1. Жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы кимендә өч елга әзерләнә.

2. Жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан хуплана һәм жирлек Советына бюджет проектын кертү белән бер үк вакытта жирлек Советына җибәрелә.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына социаль-икътисадый үсеше фаразы план чоры параметрларын төгәлләштерү һәм план чорының икенче ел параметрларын өстәү юлы белән эшләнә.

4. Жирлек бюджеты проектын төзү яисә карау барышында жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразын үзгәртү бюджет проектының төп характеристикаларын үзгәртүгә китерә.

35 статья. Бюджет керемнәрен фаразлау.

1. Бюджет керемнәре жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы нигезендә жирлек бюджеты түрындагы карап проектын жирлек Советына кертү көненә гамәлдәге шартларда Россия Федерациясенең салым һәм жылемнар түрындагы законнарын, шулай ук Россия Федерациясе законнарын, Татарстан Республикасы законнарын һәм жирлек Советының салым булмаган керемнәрен билгели торган муниципаль хокукий актларын закон чыгару нигезендә фаразлана.

36 статья. Бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру.

1. Бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру районның финанс-бюджет палатасында гамәлдәге һәм кабул ителә торган йөкләмәләрне үтәүгә бүленә торган тәртиптә һәм методика нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Гамәлдәге чыгым йөкләмәләрен үтәүгә бюджет ассигнованиеләре дигэндә түбәндәгеләр аңлашыла: закон, муниципаль хокукий актлар, килешүләр һәм килешүләр нигезендә аларның күләме агымдагы финанс елында, чираттагы финанс елында яисә план чорында, үз көчен югалткан дип танылуга йә агымдагы финанс елында бюджет акчаларын алучылар тарафыннан күрсәтелгән законнарны һәм муниципаль хокукий актларны үтәүгә төзелгән шартнамәләрне һәм килешүләрне дә кертеп, тиешле йөкләмәләрне үтәүгә каралган бюджет ассигнованиеләре күләмен арттырып үзгәртүгә.

3. Кабул ителә торган йөкләмәләрне үтәүгә бюджет ассигнованиеләре дигэндә, законнарга, муниципаль хокукий актларга, агымдагы финанс елында яисә план чорында кабул итүгә яисә үзгәртүгә тәкъдим ителә торган килешүләргә һәм килешүләргә нигезләнгән ассигнованиеләр, составы һәм (яисә) күләме законнарга, муниципаль хокукий актларга, күрсәтелгән законнарны һәм муниципаль хокукий актларны үтәү очен бюджет акчаларын алучылар тарафыннан төзелергә тиешле шартнамәләрне һәм килешүләрне дә кертеп, агымдагы финанс елында каралган бюджет ассигнованиеләре күләмен арттырып кабул итү яисә үзгәрту аңлашыла.

4. Бюджет һәм автоном учреждениеләр тарафыннан муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә (эшләр башкаруга) бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру, чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль биремне исәпкә алып, шулай ук хисап финанс елында һәм агымдагы финанс елында аның үтәлешен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

37 статья. Муниципаль программалар.

1. Жирләүнен муниципаль программалары (алга таба - муниципаль программалар) Жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан раслана.

Муниципаль программаларны гамәлгә ашыру сроклары үзләре билгели торган тәртиптә Поселениең башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә.

Муниципаль программалар эшлэү һэм күрсэтелгэн программаларны формалаштыру һэм гамэлгэ ашыру турында каарлар кабул итү тэртибе Поселение Башкарма комитетының муниципаль хокукий акты белэн билгелэнэ.

2. Муниципаль программаларны гамэлгэ ашыруны финанс ягыннан тээмин итүгэ бюджет ассигнованиелэре күләме жирлек бюджеты чыгымнарының һэр максатчан маддэс буенча жирлек бюджетының программаны раслаган муниципаль хокукий акты нигезендэ раслана.

Чираттагы финанс елыннан башлап гамэлгэ ашыруга тэкъдим итэлэ торган муниципаль программалар, шулай ук элек расланган муниципаль программаларга үзгэрэшлэр жирлекнэц башкарма комитеты билгелэгэн срокларда расланырга тиеш.

Муниципаль программалар үз көченэ кергэн көннэн алып ике айдан да сонга калмыйча бюджет турындагы кааргага туры китерелергэ тиеш.

3. Һэр муниципаль программа буенча Поселения ел саен аны гамэлгэ ашыруның нэтижэлелегенэ бэя бирэ. Күрсэтелгэн бэялэүне үткэрү тэртибе һэм аның критерийлары Поселение Башкарма комитеты тарафыннан билгелэнэ.

Күрсэтелгэн бэялэү нэтижэлэре буенча Поселение башкарма комитеты тарафыннан элек расланган муниципаль программаның чираттагы финанс елыннан башлап аны туктату яисэ үзгэртү кирэклеге, шул исэптэн муниципаль программаны гамэлгэ ашыруны финанс белэн тээмин итүгэ бюджет ассигнованиелэре күләмен үзгэртү кирэклеге турында каар кабул итлергэ мөмкин.

III кисэк. БЮДЖЕТ ТУРЫНДА КАРАРНЫ КАРАУ һЭМ РАСЛАУ

38 статья. Гомуми нигезлэмэлэр.

1. Жирлек бюджеты турындагы каарда бюджет керемнэренец гомуми күләме, чираттагы финанс елына һэм план чорына чыгымнарының гомуми күләме, дефицит (профицит) керэ торган бюджетның төп характеристикалары, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексында һэм элеге Нигезлэмэдэ билгелэнгэн башка күрсэткечлэр булырга тиеш;

2. Жирлек бюджеты турындагы каар белэн түбэндэгелэр раслана:

- жирлек бюджеты керемнэренец баш администраторлары исемлеге;
- жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторлары исемлеге;

- бюджет ассигнованиелэрэн жирлек бюджеты акчаларын баш урнаштыручылар буенча чираттагы финанс елына һэм план чорына бюджетлар чыгымнары классификациясенең бүлеклэрэ, бүлекчэлэрэ, максатчан статьялары, чыгымнар төрлөрө төркемнэрэ буенча бүлү,

- гавами норматив йөклөмэлэрне үтэүгэ жибэрелэ торган бюджет ассигнованиелэрэнец гомуми күләме;

- чираттагы финанс елында һэм план чорында Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына бирелэ торган бюджетара трансферлар күләме;

- чираттагы финанс елына һэм план чорының беренче елына бюджет расланган (расланган) чыгымнарының гомуми күләме бюджет чыгымнарының гомуми күләменең кимендэ 2,5 проценты күләмендэ, план чорының икенче елында, максатчан билгелэнеше булган Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансферлар исэбеннэн караган бюджет чыгымнарын исэпкэ алмыйча, бюджет чыгымнарының гомуми күләменең кимендэ 5 процента күләмендэ;

- чираттагы финанс елына һэм план чорына жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары;

- муниципаль эчке бурычның югары чиге һэм (яисэ) муниципаль тышкы бурычның югары чиге, чираттагы финанс елыннан һэм план чорының елдан-ел арта барган елның 1 гыйнварына торышы буенча, шул исэптэн муниципаль гарантиялэр буенча бурычның югары чиге күрсэтелеп, муниципаль эчке бурычның югары чиге;

- бюджет ассигнованиеләрен бюджетлар чыгымнары классификациясенең чираттагы финанс елына һәм план чорына бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары, чыгымнар төрләре төркемнәре буенча бүлү;

- тиешенчә Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән жирлек бюджетының башка күрсәткечләре һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексы нигезендә жирлек Советының муниципаль хокукий актлары белән кабул ителгән күрсәткечләр.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турындагы карап проекты расланган бюджетның план чоры параметрларын үзгәрту һәм аларга жирлек бюджеты проектының планлаштырылган чорының икенче елы параметрларын өстәү юлы белән раслана.

Жирлек бюджетының план чоры параметрларын үзгәрту жирлек Советының муниципаль хокукий акты нигезендә гамәлгә ашырыла.

Жирлек бюджеты чыгымнарының ведомство структурасы күрсәткечләрен үзгәрту расланган бюджет ассигнованиеләрен арттыру яисә кыскарту йә бюджет ассигнованиеләре чыгымнарының ведомство структурасына өстәмә максатчан маддәләр һәм (яисә) жирлек бюджеты чыгымнары төрләре буенча өстәмә максатчан ассигнованиеләр керту юлы белән гамәлгә ашырыла.

4. Шартлыча расланган (расланган) чыгымнар дигәндә, бюджет чыгымнары классификациясе нигезендә план чорында бүләнмәгән бюджет ассигнованиеләре анлашыла.

5. Жирлек бюджеты турындагы карап белән, жирлек бюджеты чыгымнарының тиешле бюджет ассигнованиеләреннән һәм (яисә) гомуми күләменнән тыш, жирлек бюджеты турындагы карап белән билгеләнгән максатларга чираттагы финанс елыннан башлап кертелергә (бюджетта чагылыш табарга) тәкъдим ителә торган аерым төр салым булмаган керемнәр буенча бюджет керемнәреннән файдалану каралырга мөмкин.

39 статья. Жирлек бюджеты проекты белән бер үк вакытта бирелә торган документлар һәм материаллар.

Жирлек бюджеты турындагы карап проекты белән бер үк вакытта чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек Советына түбәндәгеләр тапшырыла:

- бюджет сәясәтенең төп юнәлешләре һәм жирлекнең салым сәясәтенең чираттагы финанс елына һәм план чорына төп юнәлешләре;

- агымдагы финанс елының узган чорында жирлекнең социаль-икътисадый үсешенә якынча йомгаклар һәм агымдагы финанс елында жирлекнең социаль-икътисадый үсешенең көтелгән нәтиҗәләре;

- жирлекнең чираттагы финанс елына һәм план чорына социаль-икътисадый үсеш фаразын;

- чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджетының төп характеристикаларын фаразлау (керемнәрнең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, дефициты (профициты) йә урта сроклы финанс планы;

- жирлек бюджеты проектына ацлатма языу;

- муниципаль эчке бурычның югары чиге һәм (яисә) муниципаль тышкы бурычның югары чиге, чираттагы финанс елыннан һәм план чорының елдан-ел арта барган елның 1 гыйнварына торышы буенча;

- агымдагы финанс елына бюджетның көтелгән үтәлешен бәяләү;

- жирлек Советы, контроль-хисап палатасы тарафыннан тәкъдим ителгән, күрсәтелгән бюджет сметаларына карата финанс органы белән каршылыклар барлыкка килгән очракта тапшырыла торган бюджет сметалары проектлары;

-Россия Федерациясе Бюджет кодексында һәм аның нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексында һәм жирлек уставында билгеләнгән башка документлар һәм материаллар.

40 статья. Жирлек Советына бюджет турында карап проектын керту.

1. Жирлек башкарма комитеты житәкчесе чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет түрүнда каар проектиң жирлек Советына агымдагы елның 15 ноябреннән дә соңға калмычка кертә.

2. Жирлек Советының чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджеты түрүндагы каары проекти тарафыннан расланган план чоры бюджетының күрсәткечләрен төгәлләштерү һәм төзелә торган бюджетның икенче ел план чоры күрсәткечләрен раслау күздә тотыла.

Планлаштырылган чорга караган өлештә чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет түрүнда жирлек Советы каары нигезләмәләренең үз көчен югалткан дип танылган очракта, әлеге статьяның 6 пункты нигезендә жирлек Советының чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджеты түрүндагы каары проектиң чираттагы финанс елы һәм төзелә торган бюджетның план чоры күрсәткечләрен раслау карала.

3. Расланган жирлек бюджетының план чоры параметрларын төгәлләштерү түбәндәгеләрне күздә тота:

- чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет түрүнда каар проектиң каару предметы булган төгәлләштерелгән күрсәткечләрне раслау;

- жирлек бюджеты чыгымнарының ведомство структурасының расланган күрсәткечләрен арттыруны яисә киметүне раслау йә аңа тиешле бюджет чыгымнарының өстәмә максатчан маддәләре һәм (яисә) төрләре буенча бюджет ассигнованиеләрен керту.

4. Эгәр чираттагы финанс елында һәм план чорында бюджет ассигнованиеләренең инчик қуләме муниципаль жирлек Советының каарлар белән билгеләнгән чыгым йөкләмәләрен финанс белән тәэммин итү очен житәрлек булмаса, жирлек башкарма комитеты чираттагы финанс елында һәм жирлек Советы каарларының план чорында чираттагы финанс елында һәм чираттагы финанс елында финанслау чыганаклары белән тәэммин итепләгән һәм (яисә) план чорында үз көченә керү (гамәлне туктатып тору) срокларын үзгәртү түрүнде жирлек Советы каарлары проектларын жирлек Советына кертә.

41 статья. Жирлек Советы түрүндагы каар проектиң каару.

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты түрүнде каар проекти кертелгәннән соң 3 эш көне эчендә жирлек башлыгы аны районның контроль-хисап палатасына экспертиза үткәру очен жибәрә.

Районның контроль-хисап палатасы 10 (ун) эш көне эчендә, ачыкланган очракта, әлеге проект кимчелекләрен күрсәтеп, бюджет түрүнде каар проекти түрүнде бәяләмә әзерли.

Совет депутатлары әзерләгәндә районның контроль-хисап палатасы бәяләмәсе жирлек бюджеты түрүндагы каар проектина төзәтмәләр керткәндә исәпкә альна.

2. Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет түрүндагы каарның кертелгән проекти районның контроль-хисап палатасы бәяләмәсе белән комиссиягә, шулай ук жирлек Советы депутатларына карауга жибәрелә.

3. Жирлек Советы рәисе каары белән жирлек бюджеты түрүнде каар проекти буенча килештерелмәгән мәсьәләләр барлыкка килгән очракта, жирлек башкарма комитеты һәм Жирлек Советы вәкилләренең бертигез саны керә торган килештерү комиссиясе төзелергә мөмкин.

Килешү комиссиясе жирлек бюджеты түрүндагы каар проектиң беренче һәм икенче укылыш арасында бәхәсле мәсьәләләрне карый.

4. Жирлек Советы тарафыннан кабул итепләнгән чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет түрүндагы каар 2 (ике) эш көне дәвамында имза салу очен жирлек башлыгына жибәрелә.

5. Жирлек бюджеты түрүндагы каар билгеләнгән тәртиптә имзаланганнан соң жиде көннән дә соңға калмычка рәсми басылып чыгарга тиеш.

42 статья. Бюджет түрүндагы каарны раслау сроклары һәм чираттагы финанс елына бюджет түрүндагы каар кабул ителмәү нәтижәләре.

1. Жирлек бюджеты түрүндагы каар каар каралырга, Жирлек советы тарафыннан расланырга, Жирлек башлыгы тарафыннан имзалаңырга һәм чираттагы финанс елы башланганчы игълан итепергә тиеш.

Жирле үзидарә органнары үз компетенцияләре чикләрендә бюджет түрүнда кабул ителгән каарны үз вакытында карауны, раслауны, имзалауны һәм халыкка житкерүне тәэммин итү буенча мөмкин булган барлык чарапарны күрергә тиеш.

2. Бюджет түрүндагы каар чираттагы финанс елына үз көченә көрмәгән очракта, Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән кысаларда бюджет белән вакытлыча идарә итү режимы кертелә.

IV бүлек. БЮДЖЕТ ҮТӘЛЕШЕ

43 статья. Жирлек бюджетын үтәү нигезләре.

1. Жирлек бюджетын үтәү Жирлекнең Башкарма комитеты тарафыннан тәэммин ителә.

2. Жирлек бюджетын үтәү бюджет язмасы һәм касса планы нигезендә оештырыла.

Жирлек бюджеты касса бердәмлеге һәм чыгымнарынq бирелгәнлеге нигезендә башкарыла.

3. Жирлек бюджеты үтәлешенә касса хезмәте казначылык органнары тарафыннан гамәлгә ашырыла.

44 статья. Жирлек бюджетының керемнәр буенча үтәлеше.

Жирлек бюджетының керемнәр буенча үтәлешен түбәндәгеләр күз алдында тота:

- бюджет законнарында билгеләнгән агымдагы финанс елында гамәлгә ашырыла торган нормативлар буенча бүленә торган Россия Федерациясе бюджет системасына салым, жыемнар һәм башка керемнәр бүлүдән Татарстан Республикасы бюджеты һәм башка законнары түрүндагы каар һәм бюджет законнары, казначылык счетлары нигезләмәләре нигезендә жирлек бюджетына керемнәр һәм башка керемнәрне исәпкә алу һәм бүлү буенча операцияләрне гамәлгә ашыру һәм кире кайтару өчен кабул ителгән муниципаль хокукий актлар нигезендә жирлек бюджетының бердәм счетына керемнәр бүлүдән керемнәр керту;

- артык бүленгән суммаларны күчерү, артык түләнгән яисә артык түләтегән суммаларны кире кайтару, шулай ук мондый кире кайтаруны вакытында башкармаган өчен процентлар һәм артык түләтегән суммаларга исәпләнгән процентлар суммалары;

- салымнар һәм жыемнар түрүнде Россия Федерациясе законнары нигезендә артык түләнгән яисә артык түләтегән суммаларны исәпкә алу;

- артык түләнгән яисә артык түләтегән салымнар, жыемнар һәм бүтән түләүләрне кире кайтаруны (исәпләүне, төгәлләштерүне) гамәлгә ашыру өчен кирәклө суммаларны, шулай ук мондый кире кайтаруны вакытында башкармаган һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә жирле бюджетының бердәм счетыннан артык түләтегән суммаларны һәм процентларны кире кайтару өчен процентлар суммасын күчерү.

45 статья. Жирлек бюджетының чыгымнар буенча үтәлеше

1. Жирлек бюджетының чыгымнар буенча үтәлеше бюджет законнары һәм әлеге Нигезләмә таләпләрен үтәгән килеш гамәлгә ашырыла.

2. Бюджетны чыгымнар буенча үтәү түбәндәгеләрне күздә тота:

- бюджет йөкләмәләрен кабул итү;
- акча йөкләмәләрен раслау;

- акча йөклөмөләрен түләүне санкцияләү;
- акча йөклөмөләрен үтәүне раслау.

Бюджет акчаларын алучы агымдагы финанс елында бюджет йөклөмөләре лимитлары дәрәжәсенә житкерелгән чикләрдә бюджет йөклөмөләрен ала.

Бюджет акчаларын алучы муниципаль контрактлар, физик һәм юридик затлар, индивидуаль эшкуарлар яисә законнар, башка хокукий актлар, килешү нигезендә бюджет йөклөмөләрен кабул итә.

3. Бюджет акчаларын алучы казначылык түләүләрен башкару турындагы күрсәтмәләр (алга таба - күрсәтмә) һәм аларны түләүне санкцияләү өчен кирәkle башка документлар нигезендә бюджет акчалары исәбеннән акча йөклөмөләре түләү бурычын раслый.

4. Акчалата йөклөмөләрне түләүне санкцияләү бюджет законнары нигезләмөләре нигезендә акча йөклөмөләрен түләү тәртибендә каралган документлар булышын тикшергәннән соң рөхсәт языны (акцептны) башкару рәвешендә гамәлгә ашырыла.

Акчалата йөклөмөләрне түләү (гавами норматив йөклөмөләр буенча акчалата йөклөмөләрдән тыш) бюджет йөклөмөләре лимитлары алучыларга житкерелгән бюджет акчалары чикләрендә гамәлгә ашырыла.

Халык алдындагы норматив йөклөмөләр буенча акчалата йөклөмөләр түләү жирлек бюджеты акчаларын алучыларга бюджет йөклөмөләре лимитлары житкерелгән чикләрендә гамәлгә ашырылырга мөмкин

5. Акчалата йөклөмөләрне үтәүне раслау бюджет акчаларын физик яисә юридик затлар, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары файдаусына бердәй счеттән чыгаруны раслый торган күрсәтмәләр нигезендә гамәлгә ашырыла, шулай ук бюджет акчаларын алучыларның акчаларын үтәү буенча түләүсез операцияләр үткәрүне раслый торган башка документларны тикшерүләр нигезендә гамәлгә ашырыла.

46 статья. Бюджет язмасы

1. Жирлек бюджеты акчаларын баш бүлүчеләрнен (бүлүчеләрнен) бюджет язмалары жыелма бюджет язмасы белән расланган бюджет ассигнованиеләре һәм аларга житкерелгән бюджет йөклөмөләре лимитлары нигезендә төзелә.

Бюджет язмасын раслау һәм ана үзгәрешләр кертү жирлек бюджеты акчаларын баш бүлүче (бүлүче) тарафыннан гамәлгә ашырыла.

2. Чыгымнар буенча бюджет язмасы күрсәткечләре ведомство буйсынуындагы бюджет акчаларын тотучыларга һәм (яисә) бюджет акчаларын алучыларга, бюджет акчаларын чираттагы финанс елы башына кадәр, бюджетта каралган законнарда каралган жирлек бюджеты белән вакытлыча идарә иткәндә, житкерелә.

3. Бюджет язмаларын төзү һәм алыш бару тәртибе жирлек бюджеты акчаларын баш бүлүченең (күрсәтмә бирүченең) хокукин яисә бурычын чыгымнар төрләренең элементлары (ярдәмче төркемнәре һәм элементлары) кодлары буенча расланган күрсәткечләрне, шулай ук дәүләт идарәсе секторының операцияләр классификациясе кодларын төгәлләштерүне гамәлгә ашырырга мөмкин.

4. Төп бүлүченең (күрсәтмә бирүченең) чыгымнары буенча бюджет язмасы белән расланган күрсәткечләрне жыелма бюджет язмасы күрсәткечләре нигезендә үзгәртү, жыелма бюджет язмасына тиешле үзгәрешләр кертмичә генә рөхсәт ителми.

47 статья. Бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча бюджет үтәлеше.

Бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча бюджетны үтәү бюджет язмасы нигезендә бюджет дефицитын финанслау чыганакларының баш администраторлары, администраторлары тарафыннан бюджет язмасы нигезендә бюджет язмасы нигезендә гамәлгә ашырыла, моңа бюджет законнары положениеләре нигезендә жирлек бюджетының бердәм счетындагы акчаларның калган өлешләре белән идарә итү операцияләре керми.

48 статья. Жирлек бюджетын үтэгэндэ жирлек бюджеты турындагы каар белэн расланган керемнэрдэн файдалану.

Жирлек бюджетын үтэгэндэ жирлек бюджеты турындагы каар белэн расланган керемнэрнең гомуми күләмнен фактта алынган керемнэр Россия Федерациясе Бюджет кодексының 217 статьясында 3 пунктында каралган күләмдэ бюджет ассигнованиеләре житмәгән очракта агымдагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турындагы каарга үзгәрешләр кертмичә, муниципаль бурычларны каплауга, шулай ук жирлекнән гавами норматив йөкләмәләрен үтәүгә, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 217 статьясында 3 пунктында каралган күләмдэ, бюджет ассигнованиеләре житмәгән очракта, жибәрелергә мөмкин.

Максатчан билгеләнеше булган физик һәм юридик затлардан, шул исәптән әлеге Нигезләмәнең 32 статьясында 3 пунктында билгеләнгән тәртиптә жирлек бюджетына керә торган, жирлек бюджетын үтэгэндэ жирлек бюджеты турында каар белэн расланган керемнэрдэн тыш фактта алынган субсидияләр, субвенцияләр һәм кире кайтарылмы торган башка бюджетара трансфертлар, агымдагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турындагы каарга үзгәрешләр кертмичә, бюджет язмасына үзгәрешләр керте, жирлек бюджеты чыгымнарын арттыруга жибәрелә.

49 статья. Агымдагы финанс елын тәмамлау.

1. Жирлек бюджетын үтәү операцияләре 31 декабрьдә, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 242 статьясында 2 пунктында күрсәтелгән операцияләрдән тыш, тәмамлана.

Агымдагы финанс елында жирлек бюджетын үтәү операцияләрен төгәлләү Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм әлеге статья таләпләре нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Бюджет ассигнованиеләре, бюджет йөкләмәләре лимитлары һәм агымдагы финанс елын финанслауның иң чик күләмнәре үз эшчәнлеген 31 декабрьдә туктаталар.

3. Агымдагы финанс елында субсидияләр, субвенцияләр һәм максатчан билгеләнештәге башка бюджетара трансфертлар рәвешендә алынган бюджетара трансфертлар бюджет кеременә кире кайтарылырга тиеш, андан алар бирелгән иде.

Агымдагы финанс елында файдаланылмаган максатчан билгеләнештәге субсидияләр һәм башка бюджетара трансфертлар рәвешендә алынган бюджетара трансфертларга ихтыяж булу турында жирлек бюджетының бюджет акчалары баш администраторы каары нигезендә, күрсәтелгән бюджетара трансфертларның калдығыннан артмаган күләмдә чираттагы финанс елында күрсәтелгән бюджетара трансфертларны бирү максатларына бюджет чыгымнарын финанс белэн тәэммин иту өчен элек бирелгән бюджет кеременә кайтарылырга мөмкин.

Убулек. БЮДЖЕТ ХИСАБЫН ТӨЗҮ, ТЫШКЫ ТИКШЕРҮ, КАРАУ ҺӘМ РАСЛАУ

50 статья. Жирлек бюджетының үтәлеше турында бюджет исәбе һәм хисаплылык.

1. Бюджетны исәпкә алуның һәм бюджет хисаплылыгының бердәм методологиясе һәм стандартлары бюджет законнары нигезләмәләре нигезендә Россия Федерациясе Финанс министрлыгы тарафыннан билгеләнә.

2. Бюджет хисабы түбәндәгеләрне үз эченә ала:

- 1) бюджет үтәлеше турында хисап;
- 2) бюджет үтәлеше балансы;
- 3) эшчәнлекнән финанс нәтижәләре турында хисап;
- 4) акча чараларының хәрәкәте турында хисап;
- 5) аңлатма языу.

2. Жирлекнең бюджет хисабы еллық була. Бюджет үтәлеше турында хисап квартал саен исәпләнә.

Ағымдагы елның беренче кварталында, яртыеллығында һәм тугыз аенда бюджетның үтәлеше турында хисап Поселение Башкарма комитеты тарафыннан раслана һәм районның контроль-хисап палатасына, хисап тапшыру срокы чыкканнан соң ун көннән дә соңға калмычка, Поселение советына һәм районның контроль-хисап палатасына жибәрелә.

Бюджет үтәлеше турында еллық хисап Жирлек Советы карары белән расланырга тиеш.

51 статья. Жирлек бюджетының үтәлеше турында еллық хисапны тышкы тикшеру.

1. Бюджет үтәлеше турында еллық хисап аны Советта каралганчы тышкы тикшерү үзарга тиеш, ул бюджет акчалары баш администраторларының бюджет хисапларын тышкы тикшерүне үз эченә ала һәм жирлек бюджеты үтәлеше турында еллық хисапка бәяләмә әзерләргә тиеш.

2. Бюджет үтәлеше турында еллық хисапны тышкы тикшерү, Россия Федерациясе бюджет кодексы таләпләрен үтәп һәм федераль законнарда билгеләнгән үзенчәлекләрне исәпкә алып, Жирлек Советының муниципаль хокукий акты белән билгеләнгән тәртиптә районның контроль-хисап палатасы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

3. Жирлекнең башкарма комитеты ача бәяләмәне әзерләү өчен быелның 1 апреленнән дә соңға калмычка жирлек бюджетының үтәлеше турында хисап тапшыра. Жирлек бюджеты үтәлеше турында еллық хисапка бәяләмә әзерләү бер айдан да артмаган сротка уздырыла. Бюджет үтәлеше турындагы хисапка Бәяләмә бюджет акчалары баш администраторларының еллық бюджет хисабының еллық бюджет хисабын тышкы тикшерү мәгълүматлары нигезендә әзерләнә.

4. Бюджетның үтәлеше турында еллық хисапка Бәяләмә жирлек Советының контроль-хисап палатасы һәм Жирлекнең башкарма комитетына тапшырыла.

52 статья. Жирлек Советының жирлек бюджетының үтәлеше турында хисап бири.

1. Ел саен 1 майдан да соңға калмычка, Халык жирлеге башкарма комитеты житәкчесе Жирлек советына хисап финанс елы өчен бюджет үтәлеше турында хисап тапшыра.

2. Бюджет үтәлеше турында еллық хисап белән бер үк вакытта түбәндәгеләр тапшырыла:

- хисап финанс елында жирлек бюджетының үтәлеше турында каар проекти;
- жирлек бюджетын үтәү балансы;
- эшчәнлекнең финанс нәтижәләре турында хисап;
- акча چараларының хәрәкәте турында хисап;

- бюджет һәм бюджет хисаплылыгы үтәлешенә анализ булган аңлатма һәм муниципаль биремне үтәү турындагы белешмәләр һәм (яисә) бюджет ассигнованиеләрен файдалануның башка нәтижәләре;

- узган финанс елында жирлекнең социаль-икътисадый үсеше йомгаклары турында хисап;

- жирлек башкарма комитетының резерв фондыннан файдалану турында хисап;
- жирлек бюджетыннан бирелгән бюджет кредитларын бири һәм каплау турында хисап;
- муниципаль гарантияләр турында белешмәләр;
- алышмаларның төрләре буенча муниципаль алышмалар турында белешмәләр;
- муниципаль бурыч структурасы турында белешмәләр;
- муниципаль мөлкәттән файдаланудан алышган керемнәр турында белешмәләр;
- Россия Федерациясенең бюджет законнарында каралган башка хисаплылык.

3. Совет утырышында Жирлек башкарма комитеты житәкчесенең район контроль-хисап палатасы рәисенең бюджет үтәлеше турындагы доклады тыңлана.

4. Бюджетның үтәлеше турында фикер алышу һәм хисапны карау йомгаклары буенча Поселения Советы жирлек бюджеты үтәлеше турындагы хисапны раслау һәм жирлек Советы

тарафыннан тиешле карап кабул итү яисә жирлек бюджетының үтэлеше турындагы каарны кире кагу турында карап кабул итә.

5. Жирлек бюджетының үтэлеше турындагы карап Совет тарафыннан кире кагылган очракта, ул күрсәткечлөрне дөрес түгел яисә тұлы чагылдыру фактларын бетерү һәм бер айдан да артмаган срока кабат тапшыру өчен кайта.

53 статья. Жирлек бюджетының үтэлеше турында карап.

Жирлек бюджетының үтэлеше турындагы карап белән, жирлек бюджетының керемнәренең, чыгымнарының һәм дефицитының (профицитының) гомуми күләмен күрсәтеп, хисап финанс елы өчен бюджетның үтэлеше турында хисап раслана.

Хисап финанс елында жирлек бюджетының үтэлеше турындагы каарга аерым күшымталар белән түбәндәге күрсәткечләр раслана:

- жирлек бюджеты керемнәрен классификацияләү кодлары буенча жирлек бюджеты керемнәре;

- жирлек бюджеты керемнәренә карый торган дәүләт идарәсе секторының керем төрләре кодлары, керемнәрнең подвидалары, операцияләрнең классификациясе буенча бюджет керемнәре;

- жирлек бюджеты чыгымнарының ведомство структурасы буенча бюджет чыгымнары;

- бюджет чыгымнары классификациясенең бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет чыгымнары;

- жирлек бюджеты кытлығын финанслау чыганаклары классификациясе кодлары буенча жирлек бюджеты кытлығын финанслау чыганаклары;

- бюджетлар кытлыкларын финанслау чыганакларына карый торган дәүләт идарәсе секторының операцияләр классификациясенең бюджетлар кытлыкларын финанслау чыганаклары төркемнәре, төркемчәләре, статьялары, төрләре буенча бюджетны финанслау чыганаклары.

Жирлек бюджетын үтәү турындагы карап белән жирлек бюджетын үтәү турындагы карап өчен жирлек Советының бюджет законнарында һәм муниципаль хокукий актларында билгеләнгән башка күрсәткечләр раслана.

VI бүлек. МУНИЦИПАЛЬ ФИНАНС КОНТРОЛЕ

54 статья. Муниципаль финанс контролен гамәлгә ашыруучы органнары.

1. Тышкы муниципаль финанс контроле районның Контроль-хисап палатасының контроль эшчәнлеге булып тора.

2. Бюджет хокук мәнәсәбәтләре өлкәсендә эчке муниципаль финанс контроле районның финанс-бюджет палатасының контроль эшчәнлеге булып тора.

3. Муниципаль финанс контроле органнарының бюджет вәкаләтләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә билгеләнә.